

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/harcerstwo/79660,Nie-myslcie-ze-zdolacie-uniknac-odpowiedzialnosc-Zmagania-mieleckich-harcerzy-z.html>

-5-5
5

ŚCIŚLE TAJNE

Odcinek szyfrogramu Nr. 666-667.

Dokąd 15 MiPUBP, woj. katowickiego Do kogo Opole

Treść W sprawie porzucenia donacji do Nr. AG-12/128/PD/57.
za Umiński Józefem s. Józefem.

Przyjął ..... Podpis yp.

Dnia „6.” „11.” 1957.r. godz. „13.” min. „40.”
nadawcy

ARTYKUŁ

„Nie myślcie, że zdołacie uniknąć odpowiedzialności”. Zmagania mieleckich harcerzy z komunizmem

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: BOGUSŁAW WÓJCIK 11.03.2021

„Takich jak my były tysiące” – pisze we wstępie do książki opisującej działalność swojej organizacji Józef Umiński. Grupa ta – działająca w latach

1946–1951 pod nazwą Stalowi Polacy, a później Wolność i Sprawiedliwość – wyznacza pewien wzór młodzieżowej organizacji konspiracyjnej z tamtego okresu.

Tworzących ją ludzi cechowały młodzieńczy idealizm, który nie przesłaniał jednak trzeźwego osądu rzeczywistości, a także poparta spektakularnymi akcjami wola przeciwstawienia się reżimowi oraz brawurowa odwaga trzymana w ryzach konspiracyjnego profesjonalizmu. Ich historia stanowi niemal gotowy scenariusz thrillera politycznego, który mógłby stać się kolejnym obrazem odczarowującym błędne wyobrażenia na temat powojennych lat w Polsce.

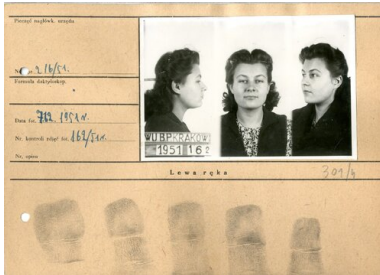
Kontynuując naukę na tajnych kompletach, nie zaniedbali harcerstwa. „Rysie” na zbiórkach śpiewały patriotyczne pieśni, przyswajały sobie kodeks harcerski, przywoływały wydarzenia z historii Polski, wymieniały się informacjami z frontu.

Okupacyjna szkoła konspiracji

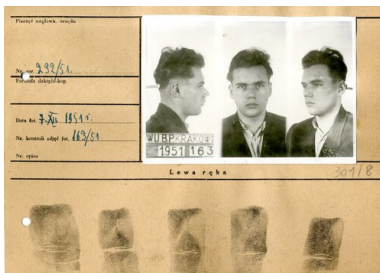
Zanim do Mielca na początku sierpnia 1944 r. wkroczyły wojska sowieckie i rozpoczęła się właściwa część opisywanej historii, jej bohaterowie zdążyli zdobyć już pierwsze szlify w działalności konspiracyjnej. Józef Umiński¹ „R.1”, Zbigniew Maziarzewski „O.1” i Stanisław Wnęk „R.5” – w kwietniu 1940 r. 11-12-letni chłopcy – utworzyli wówczas Związek Przyszłych Polskich Żołnierzy. Organizację zasilili wkrótce ich przyjaciele i koledzy szkolni: Tytus Wyczałek „R.2”, Jerzy Zawadzki „R.3”, Ryszard Rink „R.4”, Zbigniew Łosicki „R.6”, Sławomir Fila „R.7”, Wilhelm Dudek „W.3”, Jerzy Dębicki „W.4” i Adam Łojczyk „W.5”.

Kontynuując naukę na tajnych kompletach, nie zaniedbali działalności harcerskiej. Na zbiórkach zastępu „Rysiów” śpiewali patriotyczne pieśni, przyswajali sobie kodeks harcerski, przywoływali dawne wydarzenia z historii Polski i wymieniały się informacjami z frontu. Organizowali również wypady do lasu, a także akcje, podczas których podkradali się do kwater oraz samochodów wroga, i chociaż mogli zginąć, zabierali

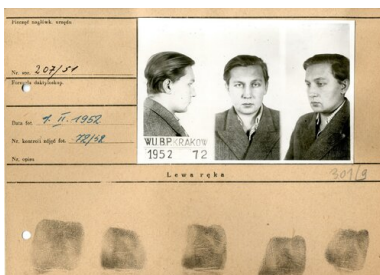
niemieckim żołnierzom manierki, maski gazowe, mapowniki. A nawet udało im się zdobyć w ten sposób dwa karabiny i granaty. Pod koniec 1942 r. utworzono zastęp „Orłów”, na czele którego stanął Zbigniew Maziarzewski. Na przełomie 1942 i 1943 r. oba zastępy zostały włączone w struktury Szarych Szeregów AK obwodu „Mleko” (Mielec). Należący do nich chłopcy nie wzięli udziału w akcji „Burza”, przekazali jednak starszym akowcom owe dwa karabiny.

Dla komunistów walka o wolną Polskę była zbrodnią i jak zbrodniarzy, i kryminalistów, ich traktowali: Maria Zofia Ryś... Z zasobu IPN

...Jerzy Dębicki... Z zasobu IPN

Zwieńczeniem ich okupacyjnej działalności było utworzenie w lipcu 1944 r. Drużyny Szarych Szeregów im. Jeremiego Wiśniowieckiego, do której został przyjęty także Roman Stachiewicz „R.8”. Na początku 1946 r. składała się ona już z czterech zastępów: „Rysiów”, „Wilków”, „Bobrów” i „Jeleni”.

W Mielcu, w nowej, „ludowej” rzeczywistości, nadal zakonspirowani członkowie drużyny kontynuowali naukę w gimnazjum i liceum, ale też wspierali ukrywających się żołnierzy AK i osoby tworzące struktury WiN.

Stalowi Polacy

W nowej rzeczywistości Polski „ludowej” nadal zakonspirowani członkowie drużyny kontynuowali naukę w mieleckim gimnazjum i liceum, ale też wspierali ukrywających się żołnierzy AK i osoby tworzące struktury WiN. W rozeznaniu sytuacji politycznej pomagał im ojciec Józefa Umińskiego, znany mielecki adwokat, który podczas okupacji współpracował ze strukturami Polskiego Państwa Podziemnego, a później utrzymywał kontakt z oddziałami Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Chłopcy zdawali sobie więc sprawę z zagrożenia, jakie dla demokracji stanowi wdrażany w Polsce system totalitarny. Co prawda obchodzono jeszcze święta narodowe 3 Maja i Niepodległości, a do Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej wszedł Stanisław Mikołajczyk. Można więc było mieć nikłą nadzieję, że komunistom nie uda się łatwo przejąć władzy. „Rysie” nie zamierzali jednak biernie czekać na rozwój wypadków i podjęli bardziej zdecydowane akcje przeciwko zwolennikom nowego ustroju. Od 1 czerwca 1946 r. prowadzili je pod kryptonimem organizacyjnym Stalowi Polacy, o czym nie wiedzieli nawet ich koledzy z drużyny.

Po przejściu frontu przeczesywali okolice w poszukiwaniu broni, tworząc z czasem kilka arsenałów w Mielcu, a później także w Krakowie, w których zamelinowali m.in. ręczny karabin ma szynowy, granatnik przeciwpancerny, pistolety, siedem pistoletów maszynowych, ponad pięćdziesiąt granatów, miny, trotyl oraz

tysiące sztuk amunicji różnego typu. A do Mielca jeden pistolet maszynowy przesłał w skrzyni koleją Wyczałek, który odwiedził w Kłodzku brata prowadzącego tam zakład fotograficzny. Na miejscu przesyłkę odebrał Dębicki, którego ojciec prowadził księgarnię i sklep papirniczy. Nie wzbudziło to niczyich podejrzeń, ponieważ wcześniej wielokrotnie odbierał z rampy kolejowej m.in. skrzynie z różnymi towarami². Rzecz jasna z pozyskaną bronią musieli zapoznać się w okolicznych lasach, ale w tamtym okresie słyszane z oddali pojedyncze strzały z pistoletu czy nawet serie z broni maszynowej nie wzbudzały sensacji.

WYDZIAŁ C' KWRO
w Krakowie

Królowe, dnia 5.10. 1946 r.

K.1
K.2

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY 10
na członka-powstańców) nielegalnej organizacji-komórki p.n. "Stalowi Polacy"

opisanaj w charakterystyce Nr 25

1. Nazwa i adres (z siedzibą) Stowarzyszenie "Stalowi Polacy" ul. Dąbrowska 6, Kraków 6

2. Pełnienie społeczne członek PZP

3. Wykształcenie

4. Zawód

5. Miejsce zamieszkania i pracy (w okresie wojny - dobieżący) ul. Dąbrowska 6, Kraków 6

6. Działalność polityczno-organizacyjna w okresie okupacji członek "Partii Ryjów"

7. Przynależność partyjna po wyzwoleniu (lub okresie politycznym)

8. Ktoś opisał działalność-organizacyjną? (tak i w tym okresie, stanowisko, funkcja) i okoliczności udziału w działalności członek nielegalnej organizacji "Stalowi Polacy" w dniu 2.11.1941 r. został aresztowany przez milicję niemiecką. W dniu 10.11.1941 r. został zwolniony z aresztu.

9. Skazany (przez kogo, kiedy, wyrok) NIE

10. Uprawdło karany sądowe (po wyzwoleniu)

11. Czy pracował na rzecz wrogiego wyroku NIE

12. Obecnie miejsce zamieszkania i pracy (stanowisko)

13. Wykazano materiały do wypełnienia kwestionariusza w Krakowie nr. 5023/III.

Opisane w: Pat. 2004, Wydz. 400, 2100

Opisane w: Pat. 2004, Wydz. 400, 2100

Opisane w: Pat. 2004, Wydz. 400, 2100

**Że 25 lat wcześniej go zabili -
znaczenia dla komunistów nie
miało: *Kwestionariusz osobowy*
Romana Stachewicza spisany
przez policję polityczną reżimu
Gierka. Z zasobu IPN**

Stalowi Polacy nie poprzestawali na malowaniu na murach niepodległościowych napisów, rozrzucaniu ulotek antykomunistycznych lub przesyłaniu ostrzeżeń funkcjonariuszom MO, UB, SOK i konfidentom. W styczniu 1946 r. uzbrojeni w broń palną pojawili się w Komitecie Powiatowym PPS w Mielcu, gdzie po sterroryzowaniu obecnych zarekwirowali maszynę do pisania, pieczętki oraz różne dokumenty. Bardziej spektakularnie zakończyła się podobna „wizyta” w mieleckim Komitecie Powiatowym PPR w marcu 1946 r. Po zabraniu maszyny do pisania, pieczętek i dokumentów na pożegnanie wrzucili do biura sekretarza powiatowego wiązkę granatów, uszkadzając w ten sposób część budynku. Podobne akcje przeprowadzili w Zarządzie Gminnym Mielec-Wieś i urzędach meldunkowych w Bochni i okolicach Krakowa, gdzie zarekwirowali m.in. powielacz, karty meldunkowe i pieczętki potrzebne do podrabiania dokumentów dla ukrywających się osób. Powielacz

i maszyny do pisania wykorzystali podczas przygotowywania kolejnych ulotek oraz gazetki „Wola”, w której zamieszczali artykuły o treści polemiczno-politycznej, wiadomości z zachodnich rozgłośni radiowych oraz dowcipy polityczne. Do maja 1946 r. ukazały się cztery wydania „Woli”, każdy w nakładzie około trzystu egzemplarzy, które kolportowali w Mielcu i Dębicy.

Wciąż igrali z ogniem. I nie chodziło tylko o rozrzucanie ulotek lub podrabianie dokumentów dla osób ukrywających się. Najbardziej ryzykowali podczas akcji rekwizycyjnych, których celem było zdobycie środków zarówno na działalność, jak i na pomoc osobom represjonowanym oraz ich rodzinom.

W komplikującej się coraz bardziej sytuacji społeczno-politycznej Stalowi Polacy wciąż wykorzystywali okazje do agitacji, ale też zamierzali podjąć działalność partyzancką. Przed referendum ludowym w czerwcu 1946 r. na targu w Mielcu chodzili za działaczami ZWM roznoszącymi ulotki prorządowe i rozdawali swoje ulotki ze wzorem głosowania „2 x NIE 1 x TAK”. Na wiosnę 1947 r., już po rozbięciu zgrupowania Błyskawica Józefa Kurasia „Ognia”, przeprowadzili rajd zwiadowczy w Gorcach, przechodząc od Nowego Targu przez Turbacz aż do Zakopanego oraz spenetrowali Beskid Niski pod kątem możliwości prowadzenia tam partyzantki. Ostatecznie jednak zdecydowali, że ewentualne działania w tym zakresie będą prowadzić w rejonie Ulanowa. Chociaż nadzieje na zbrojną interwencję pojawiały się również w przyszłości, np. podczas kryzysu berlińskiego – w czerwcu 1948 r., młodzi ludzie coraz bardziej upewniali się, że Polacy mogą liczyć jedynie na własne siły i że należy skoncentrować się na przedsięwzięciach o wymiarze propagandowym. Prowadzili również rozpoznanie, tworząc systematycznie spisy lokalnych funkcjonariuszy MO, UB, osób związanych z sądownictwem wojskowym i działaczy PPR i PPS oraz ludzi propagujących system komunistyczny³. Nie dali się też złapać na haczyk amnestii ogłoszonej w lutym 1947 r. po sfałszowanych wcześniej przez komunistów wyborach do Sejmu Ustawodawczego.

Ubecy deptali młodym konspiratorom po piętach już wcześniej, ponieważ w kwietniu 1946 r. podczas rewizji w domu Wyczałka znaleźli dwa granaty, pięć zapalników do min i kilkadziesiąt nabo⁴. Dwa miesiące później został on jednak uniewinniony przez WSR w Rzeszowie, a funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa aż do momentu dekonspiracji organizacji w 1951 r. nie udało się ustalić, z jaką formacją mają do czynienia. Okoliczności te wskazują na dobre wyszkolenie, karność i wysokie motywacje harcerzy. Świadczy o tym m.in. dylemat, jaki „trafił” Umińskiego jeszcze podczas okupacji, gdy nie potrafił rozstrzygnąć, czy prywatny aparat

fotograficzny zabrany niemieckiemu oficerowi może zatrzymać, czy raczej powinien oddać właścicielowi. Problem rozwiązał w trakcie spowiedzi ks. Michał Nawalny, który stwierdził, że może go jak najbardziej wykorzystać do celów służbowych.

**Tadeusz Kwaśniewski w oczach
zarządców tzw. Rzeczypospolitej
Polskiej z lat po 1944... Z zasobu
IPN**

**...i ten sam Tadeusz
Kwaśniewski... Fot. z zasobu IPN**

...w próbach normalnego życia. Z
zasobu IPN

Wolność i Sprawiedliwość

Po 1947 r. młodzi ludzie postanowili prowadzić normalne życie, ukończyć studia i podjąć pracę zawodową, ale też nie rezygnować z pomagania osobom ukrywającym się i uwięzionym za przekonania polityczne oraz ich rodzinom i z „trwania w gotowości do ewentualnej walki zbrojnej na wypadek konfliktu między ZSRS a Zachodem”⁵.

W tym czasie większość z nich rozjechała się po całej Polsce, podejmując studia w Krakowie – na Uniwersytecie Jagiellońskim, Politechnice i w Akademii Handlowej, w Warszawie – na Politechnice, w Lublinie – na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, w Gdańsku – na Politechnice i w Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej, we Wrocławiu – na Politechnice, i w Katowicach – w Wyższej Szkole Ekonomicznej. Wkrótce do organizacji zostali przyjęci Tadeusz Kamiński „Ziutek” i Tadeusz Kwaśniewski „Brzask II”, a jesienią 1949 r. zmieniono jej nazwę na Wolność i Sprawiedliwość.

WYDZIAŁ 4° KWMO
 Ersków dnia 4.10. 1976 r. /14

K.7
 M.7

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY 4
 na członka ~~partii~~ nielegalnej organizacji "Solidarność" p.n. "Stalowi Polacy"

opiniony w charakterystyce Nr 23

1. K A M I Ń S K I Tadeusz
 LUDŹY Stanisław Prokiewicz 17.III.1927 r. Marysin
 miejsce zamieszkania: państwo: polskie państwo: polskie

2. Pochodzenie społeczne: wyższe

3. Wykształcenie: wyższe

4. Zawód: prawnik

5. Miejsce zamieszkania i pracy (w okresie wstępu do działalności): Ersków, Mickiewicz 2

6. Działalność polityczno-organizacyjna w okresie okupacji

7. Przynależność partycpa po wywiezieniu (lub odwołaniu politycznym)

8. Należał (nie należał) do "Solidarności" (nie) oraz i innych organizacji, stowarzyszeń i podobnych kolekcji "Solidarności" w 1959 r. wstąpił do nielegalnej organizacji p.n. "Stalowi Polacy". Arrestowany dnia 6.II.1951 r. za przynależność do nielegalnej grupy nielegalnie posiadanie broni i udział w napadach rabunkowych.

9. Skazany (nie) przez sądy, kiedy, wyroków, wyniki: Wyrokim WR w Krakowie z dnia 27.III.1952 r. nr. SR-110/52 skazany na karę 15 lat więzienia.

10. Wyroków karnych sądów (po wywiezieniu)

11. Czy pracował na rzecz wstępu wyroku: nie

12. Obecnie zajmuje stanowiska i pracy (stanowiska): Ersków - Hesa Rita
 ad. Dyskolecia 35/69 - Kier. Klubu "Piel Jaszczurkami"

13. Wykorzystane materiały do wypełnienia kwestionariusza: H&A, arch. Wydz. PCW KBKO w Krakowie nr. 2053/III - gr

7 - kopierowane dozwolone
 8 - nie
 9 - nie

Oprowadził: St. niert. Janina Lewicka

Kwestionariusz osobowy Tadeusza Kamińskiego sporządzony już przez SB. W 1976... Z zasobu IPN

Od góry: Roman Stachiewicz i Stanisław Wnęk, Józef Umiński i Ryszard Rink. Mielec, lato 1946 r. Fot. z zasobu IPN

WYDZIAŁ „C” KWMO
w Krakowie

Kraków, dnia 4.10. 1956 r.

K 7) T a j n i c z e
M 7)

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY
na członka ~~„Rysiów”~~ nielegalnej organizacji „Stalowi Polacy”
z siedzibą w Krakowie

opiniony w charakterystyce Nr 23

1. NAZWIŚCIE
Zbigniew
Kochanek Julia Spring 9.VIII.1908 r. w Pałesznach
ul. ... .. pałeczka ... ..
Pobudzenie społeczne ... ..
2. Wykształcenie wyższe
4. Zawód monter
3. Miejsce zamieszkania i pracy (w okresie wstąpienia do ... ..
4. Działalność polityczna-organizacyjna w okresie ... ..
5. Przynależność partycypacja po wyłączeniu (zob. ... ..
6. Ktoś z ... ..
7. Szansa ... ..
8. Wyrok ... ..
9. Wyrok ... ..
10. Czy pracował na rzecz ... ..
11. Obecnie ... ..
12. Wykorzystane materiały do wypełnienia kwestionariusza ... ..

Opisał: St. ier. J. i n a L e w i c k a

**Kolejny esbecki (z 1976)
Kwestionariusz członka zastępu
„Rysiów” i organizacji „Stalowych
Polaków” - tym razem Zbigniewa
Maziarzewskiego. Z zasobu IPN**

Wciąż igrali z ogniem. I nie chodziło tylko o rozrzucanie ulotek, jak np. w Krakowie pod koniec kwietnia 1949 r., lub podrabianie dokumentów dla osób ukrywających się. Najbardziej ryzykowali podczas akcji rekwizycyjnych, których celem było zdobycie środków zarówno na działalność, jak i na pomoc osobom represjonowanym oraz ich rodzinom. Miały one zresztą również walor psychologiczny, bo jak wspomina Dębicki

„te nasze napady były po to, żeby władze nie czuły się pewne”⁶.

3 listopada 1951 r. w Warszawie na Ząbkowskiej, w trakcie transportu broni, milicjant zwrócił uwagę na niosącego ciężką walizkę Stachewicza. W krótkiej wymianie ognia ten ostatni został śmiertelnie

postrzelony. Znalaziono przy nim notatnik z adresami...

Akcji takich przeprowadzili kilka. W listopadzie 1948 r. w Wieliczce ze spółdzielni „Piekarz” pozyskali ponad 7 tys. zł, ze Spółdzielni Masarskiej – 36 tys. zł, a w lutym 1950 r. z biura kina „Górnik” – ponad 15 tys. zł. W listopadzie tegoż roku w sklepie w Dębnikach k. Krakowa zdobyli ponad 5 tys. zł. Do najbardziej spektakularnej akcji doszło 11 grudnia 1950 r. w Niepołomicach, gdzie w siedmioosobowym składzie opanowali posterunek MO oraz urząd pocztowy. Milicjantom zabrali dwie pepesze, granaty i dokumenty służbowe, z urzędu pocztowego natomiast skonfiskowali blisko 12 tys. zł oraz znaczki skarbowe na sumę 700 zł. Umiński, który dowodził wszystkimi akcjami, przed opuszczeniem posterunku MO zadzwonił do urzędu pocztowego w Niepołomicach. A tam przy centralce telefonicznej, jak wspomina Dębicki, telefonistka Kazimiera Strojna, ciągle mdlała. Opuszczenie urzędu dodatkowo opóźniło niespodziewane przybycie czterech listonoszy z terenu, których trzeba było również związać i poinstruować, jak mają się zachować po wyjściu grupy.

Józef Umiński po aresztowaniu z bronią z arsenału znajdującego się w piwnicy Władysława Kozika w Mielcu, listopad 1951 r. Fot. z zasobu IPN

„Zanim dotarliśmy do rynku – jak przypomina sobie Dębicki – tam już milicjanci oswobodzili się i wyciągnęli schowane gdzieś rozkalibrowane pepesze i strzelali w powietrze. Nie wiedzieliśmy, czy to nasza obstawa

z nimi walczy i mamy im spieszyć z pomocą (ja byłem z Tadeuszem Kamińskim), czy też trzymać się planu i wycofywać się. Ostatecznie wystrzeliliśmy raketnicę, wtedy zdezorientowani milicjanci przestali strzelać, a my wmieszaliśmy się w tłum ludzi, który wychodził właśnie z kina i spokojnie wycofaliśmy się w kierunku Puszczy Niepołomickiej, a następnie linii kolejowej”⁷.

Nic nie zapowiadało nadciągającej wpadki. W październiku 1951 r. podczas odprawy Umiński sygnalizował rozszerzenie działalności organizacji na cały kraj, który podzielił na pięć ośrodków z centralami w Warszawie, Krakowie, Gdańsku, we Wrocławiu i w Katowicach⁸. Przygotowywano się wówczas również do akcji propagandowej o krypt. „Ostrzeżenie”. Zamierzano bowiem rozesłać do prominentnych działaczy partyjnych oraz funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa z kilku największych miast listy z przygotowanym już tekstem ostrzeżenia. Napominano w nim m.in.:

„Każdy, kto w czasie okupacji sowiecko-komunistycznej działa na szkodę Narodu Polskiego, w szczególności przez

a) spowodowanie aresztowania i skazywania Polaków z przyczyn politycznych;

b) znęcanie się w jakikolwiek sposób nad aresztowanymi i więźniami;

c) gorliwe wypełnianie poleceń władz komunistycznych przynoszących szkodę Narodowi Polskiemu albo poszczególnym Polakom,

albo kto należy do organizacji szczególnie szkodliwych jak: UB, MO, ORMO, PZPR, Straży Więziennej, Sądownictwa Wojskowego będzie po odzyskaniu niepodległości pociągnięty do odpowiedzialności przed wolnymi sądami RP i surowo ukarany. [...] Nie myślcie, że zdążacie uniknąć odpowiedzialności”⁹.

Wspomniana operacja miała być poprzedzona zdobyciem środków podczas akcji rekwizycyjnych, które zamierzano przeprowadzić w okolicach stolicy. W trakcie transportu broni 3 listopada 1951 r. na ul. Ząbkowskiej w Warszawie milicjant zwrócił uwagę na Stachewicza niosącego ciężką walizkę. W trakcie krótkiej wymiany ognia, która wkrótce się wywiązała, ten ostatni został śmiertelnie postrzelony. Znalaziono przy nim notatnik z adresami oraz zawiadomienie pocztowe z jego warszawskim adresem zamieszkania. W urządzonym w kotle tego samego dnia funkcjonariusze UB zatrzymali Filę i Wnęka. Akcja likwidacji Wolności i Sprawiedliwości została przeprowadzona w skali całego kraju od 4 do 7 listopada 1951 r.¹⁰

Surowego wymiaru kary dla bandy terrorystów domaga się prokurator

Dał ogłoszony zastrzeżenie wyrok

Treści dzieła rozprawy przeciwko Umieślikom i jego kompanom, pominięciem pod zarzutami dokonywania na posterunku lat 1940-1941 liczących przestępstw i bieżąca w rękach, objętożwierni znanymi dalszych świadków, przesłuchanie prokuratora, nowy obywatel obywateli oraz ustalenie słów oskarżonych.

Straszenie młodzieży — zima, posterunku MO, oraz oskarżonych znanymi śladami i przestępstwami. Działania prokuratora, nowy obywatel obywateli oraz ustalenie słów oskarżonych.

W imię Państwa Ludowego w bieżącej szczęśliwego życia naszej młodzieży przed zdradźcami i agentami imperializmu

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Przemówienie prokuratora w procesie bandy terrorystów

Komuniści dbali by... Z zasobu

IPN

Wyrok w procesie bandy młodocianych dywersantów

W dniu wczorajszym Rejonowy Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyrok w sprawie bandy młodocianych terrorystów. Wyrokiem sądu skazani zostali: Umieślik Józef — na karę dożywotniego więzienia, Kamil Jankowski i Zdzisław Jędrzej na karę 15 lat więzienia, Jan Jankowski i Józef Jędrzej na karę 12 lat więzienia.

Wyrok oskarżeni podnieśli zażalenie. Umieślik Józef, Kamil Jankowski i Józef Jędrzej na okres 4 lat, Zdzisław Jędrzej na okres lat czterech. Ponadto, oskarżeni skazanych przestępstw na rzecz składowa państwa.

W uzasadnieniu wyroku sądu stwierdzono, że oskarżeni, w tym Umieślik Józef, Kamil Jankowski i Józef Jędrzej, w dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

W dniu 1942, w Krakowie, w celu wywołania rewolucji, zorganizowali bandę młodocianych dywersantów, której celem było wywołanie rewolucji w Krakowie i w innych miastach województwa.

...także z ówczesnej prasy... Z

zasobu IPN

„Gazeta Krakowska” z dn. 28. III. 1952 r.

...do społeczeństwa sączył się... Z zasobu IPN

...jad nienawiści wobec Polaków walczących z sowiecką okupacją. Z zasobu IPN

Umiński, który przed aresztowaniem zdołał jeszcze obronić tytuł magistra prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim, 27 marca 1952 r. wyrokiem WSR w Krakowie został skazany za nielegalną działalność na dożywocie, który wkrótce NSW w Warszawie złagodził na piętnaście lat więzienia. Wysokie wyroki więzienia usłyszeli wraz z nim: Kamiński, Zawadzki, Kwaśniewski, Dębicki i Maziarzewski, a pozostali członkowie Wolności i Sprawiedliwości – 25 lipca 1952 r. Nie trzeba dodawać, że procesy te kończyły wielomiesięczne brutalne przesłuchania.

Zakończenie

Przedstawieni tu młodzi ludzie należeli do najstarszego pokolenia młodzieży, która podjęła po wojnie konfrontację z ideologią i funkcjonariuszami wprowadzanego w Polsce systemu politycznego. Była to młodzież inteligencka, zdająca maturę najpóźniej w 1948 r., studiująca, pracująca i krytyczna wobec nowego ustroju¹¹. Zdobyte wykształcenie i przenikliwość, którą się cechowali młodzi ludzie, pozwoliły im nie tylko stwierdzić w marcu 1946 r., że PPR

„z rozkazu Moskwy dąży do skomunizowania Polski, czyli do zniesienia religii, własności prywatnej, zaprowadzenia kołchozu, wymordowania czynników opozycyjnych i w ogóle do zaprowadzenia ustroju sowieckiego”¹²,

ale i odnaleźć się w niełatwej sytuacji życiowej po opuszczeniu więzienia. Podobnie jak Umiński, który zasądzony wyrok odsiadywał w więzieniach w Rawiczu i Wronkach (został zwolniony warunkowo dopiero 24 grudnia 1957 r.), po wyjściu na wolność kończyli studia, znajdowali pracę, dbali o zacieranie wyroków. Pomimo ciągłej inwigilacji podtrzymywali również więzi przyjaźni, którymi połączyła ich konspiracyjna działalność.

**Od lewej Józef Umiński „R.1”,
Roman Stachiewicz „R.8”,
Ryszard Rink „R.4”, Stanisław
Wnęk „R.5”, Zbigniew Łosicki
„R.6”. Mielec, lato 1946 r. Fot. ze
zbiorów Jerzego Dębickiego**

Tekst pochodzi z numeru 3/2019 „Biuletynu IPN”

---

¹ J. Umiński, *Stawialiśmy opór...: Dwanaście lat (1940–1951) zbrojnej harcerskiej konspiracji niepodległościowej Drużyny Sz. Sz. im. Jeremiego Wiśniowieckiego*, Mielec 1997, s. 9; na s. 24 autor informuje, że „ustalona została numeracja członków zastępu, a tym samym pseudonimy”. Tak więc „R.1” to „Ryś pierwszy” itd., „O.1” to „Orzeł pierwszy” itd., „W.3” to „Wilk trzeci” itd.

² Relacja J. Dębickiego z 15 listopada 2018 r., w zasobach autora.

³ AIPN Kr, 595/45, Odpis dokumentów z lat 1944–1948 konspiracyjnej organizacji harcerskiej *Wolność i Sprawiedliwość* (Stalowi Polacy) w posiadaniu Józefa Umińskiego, s. 2–17.

⁴ AIPN Rz, 050/689, Akta w sprawie przeciwko Tytusowi Wyczałkowi.

⁵ J. Umiński, *Stawialiśmy opór...*, s. 96.

⁶ Relacja Jerzego Dębickiego..., w zasobach autora.

⁷ *Ibidem*.

⁸ G. Baziur, *Wierni Polsce niepodległej. Antykomunistyczna konspiracja młodzieżowa w województwie krakowskim w latach 1945–1956*, Kraków 2010, s. 344–345.

⁹ AIPN Kr, 07/2739, t. 10, Ostrzeżenie, s. 1003–1004.

¹⁰ B. Wójcik, *Niepodległościowe organizacje młodzieżowe na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956 w świetle dokumentów*, Rzeszów 2009, s. 144–145.

¹¹ H. Świda-Ziemia, *Człowiek wewnętrznie zniewolony*, Warszawa 1998, s. 165.

¹² AIPN Kr, 110/5020, t. 2, Odpis, „Wola”, 25 marca 1946, nr 4, s. 50.

COFNIJ SIĘ